OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Asiantuntijalausunto

3.11.2026

VN/1072/2025
VN/1072/2025-OKM-39

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain, julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 13 §:n ja valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta (HE 235/2026 vp)

Hallituksen esityksessä ehdotettu muutos

Hallituksen esityksessä ehdotetaan nykyisiin opetushallinnon valtakunnallisiin rekistereihin ja tietovarantoihin pieniä muutoksia, joille on havaittu tarvetta. Valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa säädettyihin tiedonsaantioikeuksiin ehdotetaan tarkennuksia, joiden mukaan tarpeellisia tietoja luovutettaisiin opiskelijavalintojen yhteydessä Ahvenanmaalle samalla tavoin kuin muualla Suomessa.

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon tietosisältöä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että ammatillisesta koulutuksesta kerättäisiin kaikki rahoituksen laskentaperusteena olevat koulutuksen järjestämistä koskevat tiedot mainitun tietovarannon kautta. Lisäksi vapaan sivistystyön koulutuksista tallennettaisiin nykyisin tallennettavan päättymispäivän lisäksi koulutuksen alkamispäivä. Oppivelvollisuusrekisterin tietosisältöä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että rekisteriin tallennettaisiin nykyisten tietojen lisäksi tieto oppivelvollisuudesta vapauttamisesta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi yhteisrekisterinpitäjien vastuunjakoa. Ehdotetut tarkennukset koskevat tietojen luovuttamista opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta, oppivelvollisuusrekisteristä ja valtakunnallisesta osaamistietovarannosta. Lisäksi tarkennettaisiin vastuita tilanteissa, joissa opetuksen tai koulutuksen järjestäjän toiminnan lakatessa sille kuuluneet opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjän tehtävät siirtyvät Opetushallitukselle.

Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi oppijanumeron käytöstä yleisten kielitutkintojen ja Osaamispolku-palvelun yhteydessä. Lisäksi täsmennettäisiin valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain tarkoitukseksi muun ohella edistää tiedon siirtymistä siirtymävaiheissa. Samalla täsmennettäisiin julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 13 §:n otsikkoa.

Muutokset ehdotetaan voimaan vuoden 2027 alusta. Vuoden 2026 osalta tallennettaisiin takautuvasti opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon sellaiset ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteena käytettävät tiedot, joita on vuoteen 2026 asti tallennettu muiden säännösten nojalla.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Opetus- ja kulttuuriministeriö				
PL 29 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 10 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.okm@gov.fi

Esityksen taustaa

Esityksellä on yhteys Ahvenanmaan liittymiseen valtakunnallisiin opinto- ja tutkintorekistereihin. Ahvenanmaan itsehallintolain perusteella opetusta koskevat asiat kuuluvat Ahvenanmaan itsehallinnon alaan, joten Ahvenanmaalla on oma koulutusjärjestelmänsä. Ahvenanmaa on säätänyt opinto- ja tutkintorekistereistä maakuntalain (landskapslag om studie- och examensregister). Eräiden opinto- ja tutkintorekistereitä koskevien hallintotehtävien hoitamisesta Ahvenanmaalla annetulla tasavallan presidentin asetuksella on siirretty maakuntalaissa tarkoitettuihin rekistereihin, tietovarantoihin ja tietojen luovutuspalveluun liittyviä tehtäviä Opetushallitukselle sekä opetus- ja kulttuuriministeriölle opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilakia vastaavalla tavalla.

Tässä lausunnossa käsitelty hallituksen esitys 235/2026 vp koskee ainoastaan muualla Suomessa tallennettujen tietojen luovuttamista Ahvenanmaalle. Ahvenanmaan liittyessä valtakunnallisiin rekistereihin ja tietovarantoihin on noussut esille tarve saada Ahvenanmaalla myös suoraan sähköisesti opintotietoja muualta Suomesta.

Lisäksi esityksellä on yhteys hallitusohjelman mukaiseen kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen ja tavoitteeseen hyödyntää digitalisaatiota täysimääräisesti julkishallinnon toiminnassa.

Esityksen vaikutukset

Ehdotetut muutokset edistäisivät tietojen liikkumista opetushallinnon valtakunnallisten rekisterien ja tietovarantojen kautta sen sijaan, että tiedot annettaisiin muulla tavoin kuten sähköpostitse tai erillisillä lomakkeilla. Tämä sujuvoittaisi tiedonkeruuta sekä tiedonkulkua opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ja viranomaisten välillä.

Ehdotetut tarkennukset mahdollistaisivat sen, että Ahvenanmaan hakua varten voitaisiin saada muualta Suomesta siirtyvistä hakijoista tietoja sähköisesti samalla tavoin kuin muualla Suomessa. Oppivelvollisuudesta vapauttamista koskevan tiedon lisääminen oppivelvollisuusrekisteriin helpottaisi oppivelvollisuuden seurantaa ja nuorten tukemista.

Ehdotetut muutokset, erityisesti vapaan sivistystyön koulutusten alkamispäivän tallentaminen, parantaisivat myös ihmisten mahdollisuuksia hyödyntää opintotietojaan Oma Opintopolku -palvelusta. Vapaan sivistystyön koulutusten alkamispäivätiedon tallentaminen voisi sujuvoittaa tiedon tallentajan työtä, sillä ehdotettu muutos yhdenmukaistaisi erilaisten koulutusten tietojen tallentamistapoja.

Yhteisrekisterinpitäjien vastuunjaon tarkentaminen ja oppijanumeron käytön laajentaminen vahvistaisivat henkilöiden tietosuojaa. Esityksen taloudelliset vaikutukset sekä vaikutukset viranomaisten toimintaan ja tiedonhallintaan on arvioitu vähäisiksi.

Hallitussihteeri Elisa Kotiniemi

Jakelu Eduskunnan sivistysvaliokunta

Tiedoksi OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Anita Westerholm
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Heidi Backman
OKM LAMOS Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto, Petri Lempinen